
Do Brna tečou miliardy, Praha čeká

Do Brna tečou miliardy, Praha čeká

LIDOVÉ NOVINY

14.6.2011, Lidové noviny, strana 25 Akademie, EVA HNÍKOVÁ RADKA KVAČKOVÁ

Masarykova univerzita postavila největší a nejdražší kampus v Česku, a na jih Moravy navíc míří i evropské peníze. Podpoří nyní ministerstvo hlavně pražské vysoké školy?

Snad nikdy v historii se u nás neinvestovalo do vysokých škol tolik jako v současné době. Díky evropským penězům rostou nové kampusy, ústavy a výuková centra za desítky miliard korun.

Má to však jednu výjimku a tou je Praha. Protože pravidla operačních programů neumožňují podporovat regiony, které nelze považovat za rozvojové, musejí se vysoké školy v metropoli spoléhat jen na státní pokladnu. A ta má omezené prostředky.

„Pro příštích pět let se počítá ve vysokém školství s investicemi 14 miliard,“ řekl LN nový náměstek ministra školství Ivan Wilhelm. Materiál je přichystán do vlády.

Jen samotná Karlova univerzita však plánuje, že by v letech 2011 až 2016 proinvestovala 13,8 miliardy. Chce zásadním způsobem rozšířit komplex fakult na Albertově, ráda by stavěla v Hostivaři, v sousedství nemocnice Motol má vyrůst lékařská fakulta (více viz text Ať škola obsadí Staroměstské náměstí na straně 26). Karlova univerzita přitom spoléhá hlavně na státní rozpočet, oblíbené dotace z evropských fondů totiž nelze v Praze kvůli pravidlům EU využít. Přitom má Praha 40 procent vysokoškolských studentů a 60 procent vysokoškolské vědy.

Jenže na státní peníze si brousí zuby i regiony. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně za ně chce postavit vzdělávací komplex, ve kterém bude sídlit fakulta humanitních studií a institut zdravotnických studií. Má stát téměř půl miliardy. Univerzita J. E. Purkyně zase buduje v Ústí nový kampus. Nyní staví multifunkční centrum za 250 milionů a chce pokračovat přírodovědeckou fakultou, fakultou životního prostředí a přílehlými laboratořemi. Pozadu nezůstává ani východ Čech: Univerzita Hradec Králové má nyní stavební povolení na budovy přírodovědecké fakulty v lokalitě nového kampusu Na Soutoku. Investuje do nich 430 milionů, v další fázi bude potřebovat ještě 800 milionů mimo jiné na centrum zdraví. Univerzita hodlá kombinovat státní a evropské peníze.

Postav, co můžeš? A jak se tedy rozdělí zmíněných 14 miliard? „Prahu jsme s ohledem na evropské peníze v jiných regionech trochu zvýhodnili,“ říká náměstek pro vysoké školy Ivan Wilhelm. Jeho předchůdce, čerstvě odvolaný Jan Koucký, se však obává, že půjde ve skutečnosti o příliš malý přídavek. „Praha by měla dostat tak dvě třetiny z peněz určených na investice,“ myslí si Jan Koucký.

Školám v regionech se díky evropským dotacím otevřely možnosti, které se nebudou opakovat. Většina z nich si to dobře uvědomuje. Na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě v Ostravě nyní za evropské peníze vyrůstá fakulta elektrotechniky a informatiky za více než miliardu. A v plánu jsou další projekty – třeba postavit institut environmentálních technologií nebo zázemí pro obří superpočítač.

Ještě dál šla Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ta u chystaných investic spoléhá téměř výhradně na evropské peníze, v součtu chce na rozšíření kapacit pro výzkum a výuku získat zhruba 700 milionů. Podobný přístup zvolila i Univerzita Palackého v Olomouci, žádá daleko víc peněz: chce postavit teoretické ústavy za 800 milionů, vybudovat biomedicíncké centrum BIOMEDREG (900 milionů), biotechnologické centrum Haná (více než 800 milionů) a nanotechnologické centrum (přes 400 milionů). Kromě toho chystá i vzdělávací areál pedagogické fakulty s rozpočtem

300 milionů. I takové projekty ovšem ukrojí část ze státních peněz. Dotace z evropských operačních programů pokrývají 85 procent rozpočtu, zbytek musí Česko „dosypat“ ze svého.

V regionech se staví za evropské peníze kolem dvacítky vysokoškolských vědeckých center a kromě toho je k dispozici přibližně dvanáct miliard na takzvané drobnější investice.

Areál pro pět tisíc studentů Při rozdávání peněz na budoucí pětiletku by mělo ministerstvo školství zohlednit, kde se hodně stavělo v uplynulých letech. Masarykova univerzita loni otevřela nový, vůbec největší kampus v Česku, vyrostl v Brně-Bohunicích a stál více než pět miliard. Tvoří ho celkem 24 výukových a výzkumných pavilonů, nechybí ani knihovna a sportovní hala. Areál je dimenzován zhruba pro pět tisíc studentů a tisícovku pedagogů. „Klíčové je, že sousedí s nemocnicí,“ podotýká mluvčí univerzity Tereza Fojtová. V kampusu se tak studuje medicína a přírodní vědy.

Celkově univerzita investovala 6,4 miliardy, část peněz využila také na rekonstrukce starších budov v centru. „Získat takovou částku nebylo vůbec jednoduché. Od ministerstva jsme dostali jen 2,7 miliardy. Dalších 1,8 bude škola státu vracet v pravidelných splátkách až do roku 2030,“ vysvětluje Tereza Fojtová.

Do Brna tečou miliardy...

Stát si na stavbu půjčil u Evropské investiční banky.

Počet studentů Masarykovy univerzity ovšem vzrostl za posledních deset let na dvojnásobek, nyní přesahuje čtyřicet tisíc, a tak škola nově prostory nutně potřebovala. Dosud se však nepodařilo opravit všechny stávající budovy, konkrétně filozofickou fakultu, jejíž stav je tristní. „Její rekonstrukce začne v rámci vybudování Centra pro podporu humanitních věd,“ říká Tereza Fojtová. Potřebnou půlmiliardu chce univerzita získat z evropských fondů.

Kromě toho mají při Masarykově univerzitě vyrůst velká výzkumná centra za evropské peníze – nejvýznamnější je nyní schválený Středoevropský technologický institut CEITEC s rozpočtem 5,2 miliardy.

Na nedostatek peněz si nemůže stěžovat ani brněnské Vysoké učení technické. V posledních deseti letech proinvestovalo 1,5 miliardy. „Tři čtvrtiny jsme získali od státu, zbytek z vlastních zdrojů a dotací,“ vysvětluje mluvčí školy Jitka Vanýsková. Vysoké učení technické postavilo nové fakulty, technologický inkubátor a sportoviště. V následujících čtyřech letech předpokládá vybudování tří center za evropské peníze.

Za miliardy se stavělo i v dalších moravských městech. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně proinvestovala v uplynulém desetiletí 1,6 miliardy, část peněz získala z vlastních zdrojů a část z evropských fondů. A škola nové budovy zřejmě opravdu potřebovala – počet jejích studentů vzrostl více než pětinašobně: z 2500 na skoro 14 000. Zhruba miliardové podpory ze státního rozpočtu se dočkala také Univerzita Palackého v Olomouci. Koncem roku 2008 díky tomu otevřela novou budovu přírodovědecké fakulty.

Mezi významnější investice v Praze patří na jaře otevřená Fakulta architektury Českého vysokého učení technického. Vyrostla v Dejvicích v sousedství Technické knihovny. „Stála zhruba 1,2 miliardy a téměř miliardu na ni dalo ministerstvo školství,“ uvádí Miloslav Pavlík, prorektor ČVUT pro výstavbu a investice. (Přehled dalších investic na vysokých školách najdete v tabulce na straně 25.) Budeme vyvážet vzdělání?

V letech 2003 až 2010 dostaly vysoké školy od státu na investice, hlavně na výstavbu nových objektů, celkově 25 miliard korun. Z toho například Univerzita Karlova 4,6 miliardy, České vysoké učení technické 2,6 miliardy.

Na vysoké školy sice nyní odchází 60 procent lidí z populačního ročníků. Když ale uvážíme demografický vývoj a fakt, že i samo ministerstvo chce množství vysokoškoláků (alespoň tedy magistrů snížit), musíme se ptát: Není zbytečné stavět tolik nových budov?

„Už dnes máme více než tisíc zahraničních studentů a jejich počet chceme ještě zvýšit,“ říká Jitka Vanýsková z Vysokého učení technického. Příliv zájemců očekává hlavně z Ruska. Na studenty ze zahraničí spoléhá také Univerzita v Hradci Králové, proto by postupně chtěla rozšířit nabídku studijních oborů v angličtině. Česká republika se tak z exportéra produktů montoven může proměnit ve vývozce vzdělání.

Stavební boom na vysokých školách

Hned několik univerzit se může pochlubit novými budovami za více než miliardu. Mezi tyto šťastlivce patří třeba Masarykova univerzita, Vysoké učení technické nebo Univerzita Palackého (více v hlavním textu).

* Také Univerzita Pardubice vybuďovala areál Fakulty chemicko-technologické v pardubické čtvrti Polabiny. Vyšel na 1,3 miliardy a škola ho začala užívat v roce 2008.

Kromě toho však v posledních letech vyrostla na univerzitách řada „levnějších“ staveb – řádově za stamiliony. Představujeme některé z nich:

* Vysoká škola ekonomická postavila v Praze na Žižkově Rajskou budovu. Byla dokončena v roce 2005 a přišla na 670 milionů (z toho 280 pocházelo ze zdrojů VŠE, škola je získala prodejem jiných staveb v centru města). Sídlí v ní především podnikohospodářská fakulta.

* Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích postavila už před deseti lety kromě jiného v kampusu Čtyři Dvory přírodovědeckou fakultu. Přišla na více než 200 milionů a většina peněz pocházela ze státního rozpočtu.

* Západočeská univerzita v Plzni začala budovat svůj kampus v těsném sousedství průmyslové zóny Borská pole. Věřící, že to napomůže spolupráci studentů s firmami. V roce 2005 uvedla univerzita do provozu budovu elektrotechnické fakulty s přílehlými laboratořemi a přednáškovými sály. Stála půl miliardy a většina peněz pocházela ze státního rozpočtu.

* Univerzita Hradec Králové si nechala vybudovat fakultu informatiky a managementu. Používá ji od roku 2008. Budova včetně vybavení stála celkem 360 milionů, a většinu – 310 milionů – škola získala ze státního rozpočtu, zbytek přidala z vlastních zdrojů. hev